

What does the Talmud teach us about the founder of Christianity

Presented by R' Raphy Garson

קטע: חסרונות הש"ס סנהדרין מג א

גמרא

והתניא בערב הפסח תלאוהו לישו והכרוז יוצא לפניו מ' יום קודם שהוא יוצא לסיקל על שכישיף והסית והדיח את ישראל כל מי שיודע לו זכות יבא וילמד עליו ולא מצאו לו זכות ותלאוהו בערב הפסח אמר עולא ותסברא בר הפוכי זכות הוא מסית הוא ורחמנא אמר ([דברים יג, ט](#)) לא תחמול ולא תכסה עליו אלא שאני ישו דקרוב למלכות הוה: ת"ר חמשה תלמידים היו לו לישו מתאי נקאי נצר ובוני ותודה אתיוהו למתי אמר להו מתי יהרג הכתיב ([תהלים מב](#)), מתי אבוא ואראה פני אלהים אמרו לו אין מתי יהרג דכתיב ([שם מא](#)), מתי ימות ואבד שמו אתיוהו לנקאי אמר להו נקאי יהרג הכתיב ([שמות כג, ז](#)) ונקי וצדיק אל תהרוג אמרו לו אין נקאי יהרג דכתיב ([תהלים י](#)), במסתרים יהרג נקי אתיוהו לנצר אמר להו נצר יהרג הכתיב ([ישעיה יא](#)) ונצר משרשיו יפרה אמרו ליה אין נצר יהרג דכתיב ([שם יט](#)), ואתה השלכת מקברך כנצר נתעב אתיוהו לבוני אמר להו בוני יהרג הכתיב ([שמות ד](#)), בני בכורי ישראל אמרו ל' אין בוני יהרג דכתיב ([שם](#)), הנה אנכי הורג את בנך בכורך אתיוהו לתודה אמר להו תודה יהרג הכתיב ([תהלים קא](#)), מזמור לתודה אמרו ליה אין תודה יהרג דכתיב ([שם נ](#)), זובח תודה יכבדנני:

רש"י

יהרג נקי - רוצח הוא נקי זה וראוי ליהרג שהרג במסתרים. ותשובה בעלמא הוא מפני האומות שקרוב למלכות היה והיו צריכים להשיב על כל ראיות של הבל שלהם: זובח תודה יכבדנני - מי שיהרוג תודה יכבדנני

Sanhedrin 107

תנו רבנן לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת לא כאלישע שדחפו לגחזי בשתי ידיים [\[ולא כרבי יהושע בן פרחיה](#) (ויאמר נעמן הואל וקח ככרים (ויפצר) (ויפרץ) בו ויצר ככרים [מלכים ב ה, כג](#) שדחפו ליש"ו בשתי ידיים] גחזי דכתיב (כסף וגו' ויאמר אליו אלישע מאין גחזי ויאמר לא הלך עבדך אנה ואנה ויאמר אליו לא לבי הלך כאשר הפך איש מעל מרכבתו לקראתך העת לקחת את הכסף ולקחת בגדים וזיתים וכרמים וצאן ובקר ועבדים ושפחות ומי שקל כולי האי כסף ובגדים הוא דשקל אמר רבי יצחק באותה שעה היה אלישע יושב ודורש בשמונה שרצים נעמן שר צבא מלך ארם היה מצורע אמרה ליה ההיא רביתא דאיסתבאי מארעא ישראל אי אזלת לגבי אלישע מסי לך כי אתא א"ל זיל טבול בירדן א"ל אחוכי קא מחייכת בי אמרי ליה הנהו דהו בהדיה מאי נפקא לך מינה זיל נסי אזל וטבל בירדנא ואיתסי אתא אייתי ליה כל הני דנקיט לא צבי לקבולי מיניה גחזי איפטר מקמיה אלישע אזל שקל מאי דשקל ואפקיד כי אתא חזייה אלישע לצרעת דהוה פרחא עילויה רישיה א"ל רשע הגיע עת ליטול שכר שמנה שרצים וצרעת נעמן תדבק בך (וארבעה אנשים היו מצורעים פתח השער אמר ר' יוחנן [מלכים ב ז, ג](#) גובזרעך עד עולם ויצא מלפניו מצורע כשגל:) גחזי ושלשה בניו [\[הוספה מחסרונות הש"ס: רבי יהושע בן פרחיה מאי הוא כדקטלינהו ינאי מלכא לרבנן אזל רבי יהושע בן פרחיה ויש"ו לאלכסנדריא של מצרים כי הוה שלמא שלח ל' שמעון בן שטח מני ירושלים עיר הקודש ליכי אלכסנדר' של מצרים אחותי בעלי שרוי בתוכך ואנכי יושבת שוממה קם אתא ואתרמי ליה ההוא אושפיזא עבדו ליה יקרא טובא אמר כמה יפה אכסניא זו אמר ליה רבי עיניה טרוטות אמר ליה רשע בכך אתה עוסק אפיק ארבע מאה שיפורי ושמתיה אתא לקמיה כמה זמנין אמר ליה קבלן לא הוי קא משגח ביה יומא חד הוה קא קרי קריאת שמע אתא לקמיה סבר לקבולי אחוי ליה בידיה הוא סבר מידחא דחי ליה אזל זקף לבינתא והשתחוה לה אמר ליה הדר בך אמר ליה כך מקובלני ממך כל החוטא ומחטיא את הרבים אין מספיקין בידו לעשות תשובה ואמר מר יש"ו כישף והסית והדיח את ישראל\]](#)

RASHI Sanhedrin 107

[\[הוספה מחסרונות הש"ס: ינאי מלכא - כהן גדול היה וקטל כולו רבנן במסכת קידושין. שמעון בן שטח - אחי אשתו של ינאי המלך במסכת ברכות והוא לא ברח. טרוטות - עגולות. אחוי ליה - רבי יהושע בן פרחיה בידיה דלקבלוהו.\]](#)

מתני' הכותב שתי אותיות בהעלם אחד חייב כתיב בדיו בסם בסיקרא בקומוס ובקנקנתום ובכל דבר שהוא רושם על שני כותלי זויות ועל שני לוחי פינקס והן נהגין זה עם זה חייב הכותב על בשרו חייב **המסרט על בשרו ר'** **אליעזר מחייב חטאת וחכמים פוטרין**

המסרט על בשרו:

תניא אמר להן רבי אליעזר לחכמים והלא בן סטדא הוציא כשפים ממצרים בסריטה שעל בשרו אמרו לו שוטה היה ואין מביאין ראייה מן השוטים: **[הוספה מחסרונות הש"ס: בן סטדא. בן פנדירא הוא אמר רב חסדא בעל סטדא בועל פנדירא בעל פפוס בן יהודה הוא אמו סטדא אמו מרים מגדלא נשיא היא כדאמרין בפומדייתא סטת דא מבעלה:]**

RASHI

הוציא כשפים - שלא היה יכול להוציאן כתובים שהיו החרטומין בודקין כל היוצאים שלא יוציאו כשפים ללמדם לבני מדינה אחרת:

שוטה היה - שטות היה בו לעשות מה שאין דרך בני אדם עושים ומסר נפשו על הדבר:

[הוספה מחסרונות הש"ס: בעל סטדא בועל פנדירא - ונקרא על שם בעל אמו אף על פי שהוא היה ממזר:]

תלמוד בבלי מסכת גיטין דף צ/א

תניא היה רבי מאיר אומר כשם שהדעות במאכל כך דעות בנשים יש לך אדם שזבוב נופל לתוך כוסו וזורקו ואינו שותהו **וזו היא מדת פפוס בן יהודה שהיה נועל בפני אשתו ויוצא** ויש לך אדם שזבוב נופל לתוך כוסו וזורקו ושותהו וזו היא מדת כל אדם שמדברת עם אחיה וקרוביה ומניחה ויש לך אדם שזבוב נופל לתוך תמחוי מוצצו ואוכלו זו היא מדת אדם רע שרואה את אשתו יוצאה וראשה פרוע וטווה

It has been taught: R. Meir used to say: As men differ in their treatment of their food, so they differ in their treatment of their wives. Some men, if a fly falls into their cup, will put it aside and not drink it. This corresponds to the way of Papus b. Judah who used, when he went out, to lock his wife indoors. Another man, if a fly falls into his cup, will throw away the fly and then drink the cup. This corresponds to the way of most men who do not mind their wives talking with their brothers and relatives. Another man, again, if a fly falls into his soup, will squash it and eat it. This corresponds to the way of a bad man who sees his wife go out with her hair unfastened and spin cloth in the street

רש"י גיטין דף צ/א

פפוס בן יהודה - בעלה של מרים מגדלא נשייא היה וכשיצא מביתו לשוק נועל דלת בפניה שלא תדבר לכל אדם ומדה שאינה הוגנת היא זו שמתוך כך איבה נכנסת ביניהם ומזנה תחתיו

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף סא/ב

ואהבת את ה' אלהיך: תניא רבי אליעזר אומר אם נאמר בכל נפשך למה נאמר בכל מאדך ואם נאמר בכל מאדך למה נאמר בכל נפשך אלא אם יש לך אדם שגופו חביב עליו מממונו לכך נאמר בכל נפשך ואם יש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו לכך נאמר בכל מאדך רבי עקיבא אומר בכל נפשך אפילו נוטל את נפשך תנו רבנן פעם אחת גזרה מלכות הרשעה שלא יעסקו ישראל בתורה **בא פפוס בן יהודה** ומצאו לרבי עקיבא שהיה מקהיל קהלות ברבים ועוסק בתורה אמר ליה עקיבא אי אתה מתירא מפני מלכות אמר לו אמשול לך משל למה הדבר דומה לשועל שהיה מהלך על גב הנהר וראה דגים שהיו מתקבצים ממקום למקום אמר להם מפני מה אתם בורחים אמרו לו מפני רשתות שמביאין עלינו בני אדם אמר להם רצונכם שתעלו ליבשה ונדור אני ואתם כשם שדרו אבותי עם אבותיכם אמרו לו אתה הוא שאומרים עליך פקח שבחיות לא פקח אתה אלא טפש אתה ומה במקום חיותנו אנו מתיראין במקום מיתתנו על אחת כמה וכמה אף אנחנו עכשיו שאנו יושבים ועוסקים בתורה שכתוב בה כי הוא חייך ואורך ימך כך אם אנו הולכים ומבטלים ממנה על אחת כמה וכמה אמרו לא היו ימים מועטים עד שתפסוהו לרבי עקיבא וחבשוהו בבית האסורים ותפסו לפפוס בן יהודה וחבשוהו אצלו אמר לו פפוס מי הביאך לכאן אמר ליה אשריך רבי עקיבא שנתפסת על דברי תורה אוי לו לפפוס שנתפס על דברים בטלים בשעה שהוציאו את רבי עקיבא להריגה זמן קריאת שמע היה והיו סורקים את בשרו במסרקות של ברזל והיה מקבל עליו עול מלכות שמים אמרו לו תלמידיו רבינו עד כאן אמר להם כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה בכל

נפשך אפילו נוטל את נשמתך אמרתי מתי יבא לידי ואקיימנו ועכשיו שבא לידי לא אקיימנו היה מאריך באחד עד שיצתה נשמתו באחד יצתה בת קול ואמרה אשריך רבי עקיבא שיצאה נשמתך באחד

And thou shalt love the Lord thy God etc. It has been taught: R. Eliezer says: If it says 'with all thy soul', why should it also say, 'with all thy might', and if it says 'with all thy might', why should it also say 'with all thy soul'? Should there be a man who values his life more than his money, for him it says; 'with all thy soul'; and should there be a man who values his money more than his life, for him it says, 'with all thy might'. R. Akiba says: With all thy soul': even if He takes away thy soul.

Our Rabbis taught: Once the wicked Government issued a decree forbidding the Jews to study and practise the Torah. Pappus b. Judah came and found R. Akiba publicly bringing gatherings together and occupying himself with the Torah. He said to him: Akiba, are you not afraid of the Government? He replied: I will explain to you with a parable. A fox was once walking alongside of a river, and he saw fishes going in swarms from one place to another. He said to them: From what are you fleeing? They replied: From the nets cast for us by men. He said to them: Would you like to come up on to the dry land so that you and I can live together in the way that my ancestors lived with your ancestors? They replied: Art thou the one that they call the cleverest of animals? Thou art not clever but foolish. If we are afraid in the element in which we live, how much more in the element in which we would die! So it is with us. If such is our condition when we sit and study the Torah, of which it is written, For that is thy life and the length of thy days, if we go and neglect it how much worse off we shall be! It is related that soon afterwards R. Akiba was arrested and thrown into prison, and Pappus b. Judah was also arrested and imprisoned next to him. He said to him: Pappus, who brought you here? He replied: Happy are you, R. Akiba, that you have been seized for busying yourself with the Torah! Alas for Pappus who has been seized for busying himself with idle things! When R. Akiba was taken out for execution, it was the hour for the recital of the Shema', and while they combed his flesh with iron combs, he was accepting upon himself the kingship of heaven. His disciples said to him: Our teacher, even to this point? He said to them: All my days I have been troubled by this verse, 'with all thy soul', [which I interpret,] 'even if He takes thy soul'. I said: When shall I have the opportunity of fulfilling this? Now that I have the opportunity shall I not fulfil it? He prolonged the word ehad until he expired while saying it. A bath kol¹⁹ went forth and proclaimed: Happy art thou, Akiba, that thy soul has departed with the word ehad!

Tosfot Shabbat 104 סטדא. אור"ת [דאין זה יש"ו הנוצרי] דהא בן סטדא דאמרינן הכא דהוה בימי פפוס בן יהודה דהוה בימי רבי עקיבא כדמוכח בפרק בתרא דברכות (דף סא:): [הוספה מחסרונות הש"ס: **ויש"ו היה בימי יהושע בן פרחיה כדמוכח פרק בתרא דסוטה (דף מז:).** ולא כרבי יהושע בן פרחיה שדחה ליש"ו הנוצרי בשתי ידים ור' יהושע הוה קדים טובא לרבי עקיבא:

אמו מרים מגדלא נשיא היא. והא דקאמר בפרק קמא דחגיגה (דף ד:): רב ביבי הוה שכיח גביה מלאך המות כו' אמר ליה לשלוחיה זיל אייתי לי מרים מגדלא נשיא משמע שהיתה בימי רבי ביבי מרים מגדלא נשיא אחרת היתה. אי נמי מלאך המות היה מספר לרב ביבי מעשה שאירע כבר מזמן גדול:]

Jeusalem Talmud 77a

תלמוד ירושלמי מסכת שבת דף עז/א (1)

מעשה בר' אלעזר בן דמה שנשכו נחש ובא יעקב איש כפר סמא לרפותו*** ולא הני לו ר' ישמעאל. אמר לו אני מביא ראיה שירפאנו לא הספיק להביא ראיה עד שמת בן דמה. אמר לו רבי ישמעאל אשריך בן דמה שיצאת בשלום מן העולם ולא פרצתה גדין של חכמים. דכתיב ופורץ גדר ישכנו נחש. ולא נחש נשכו. אלא שלא שלא ישכנו נחש לעתיד לבא. ומה הוה ליה מימר אשר יעשה אותם האדם וחי בהם

*** משם של ישו פנדירה